การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

Public Participation in the Development of the Sufficiency Economy Village of Ban Ya Kha Community, Nong Chaeng Yai Subdistrict, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Province

บุญยืน สามพิมพ์[1] ภัชชากาญจน์ ฉิมนอก[2] และสุรีพร จันทร์ภิรมย์[3]

Boonyean Sampim[1], Phachakarn Chimnok[2] and Sureeporn Jarnpirom[3]

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม และเพื่อทราบปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรคือหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหญ้าคา จำนวน 250 ครัวเรือน ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน ได้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 152 ตัวอย่าง และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และจากแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Political Sciences, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand; e-mail : Patchakannaka@gmail.com

[2]นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Political Sciences, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

[3]นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Political Sciences, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สำหรับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มี เพศ อายุ และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา พบว่า อุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี อนึ่ง ชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนากร องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชน

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม, เศรษฐกิจพอเพียง, ชุมชน

Abstract

This research is a research. The purpose of this study was to investigate the level of public participation in the development of Sufficiency Economy Village Nong Suay Yai District, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Compare the level of public participation in Sufficiency Economy Village development in Ban Ta Kha community. Nong Suay Yai District, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Classified by personal factors and environmental factors. And to know the obstacle. And suggestions on public participation in Sufficiency Economy Village development. Nong Suay Yai District, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Data were collected by questionnaire. A total of 250 households were sampled by means of sample scheduling by Brian and Morgan. The samples were 152 samples. Deep and from the questionnaire. The research found that :

The public participation in Sufficiency Economy Village development of Ban Ya Kha community was at a high level. and when considering each. It was found that the level of the four aspects of the most involved people involved in the decision-making. Comparison The level of public participation in Sufficiency Economy Village development It was found that, overall, people with different sex, age and occupation participated in the development of Sufficiency Economy Village. The overall picture is not the same. Therefore, different hypotheses have been rejected that contribute to the development of Sufficiency Economy Village. The overall difference. At the 0.05 level, the assumptions were accepted.

Problems, barriers, and suggestions for participation. In the case of the development of the Sufficiency Economy Village of Ban Ta Kha community, the problem is that the local administrative organization has cooperated with the community in solving the problems, starting from the public awareness, analyzing the cause of the problem. And the way to solve the problem together as well. Is a public network Community activity group network facilitates communication. public relations Information is useful for community development, community leaders, community leaders, sub-district administration organizations. Act as Promoter Support for activities such as support for trainers. Budget support for productivity or performance. There is also a learning network. Establishment of Community Learning Center By combining activities into a community network and good public participation. The development of the community in the areas of human development. Area Development of income sources. And the development of community plans.

Keywords : Participation, Sufficiency Economy, Community

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในส่วนที่ 10 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 พอสรุปได้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในการทางเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรม สาธารณะ

ของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่การส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่10 มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษย์บนโลกใบนี้ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม ต่างพึ่งพาอาศัยกันและต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึง บทบาทหน้าที่ที่ได้รับจากการยอมรับ บทบาทที่สร้างขึ้นด้วยตนเองเช่นการรับหน้าที่เป็นพ่อแม่ เป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านความสำคัญของบทบาทหน้าที่การงานต้องมีกฎระเบียบและองค์การที่มั่นคง คอยช่วยรับนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายของบ้านเมือง แต่ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมนั้น รวมถึงการร่วมด้วยช่วยกันในด้านความคิดเห็น การบริหารจัดการ ตลอดการเสียสละเวลาอาคารสถานที่ปัจจัยอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายจุดมุ่งหมายหนึ่ง (Office of the National Economic and Social Development, 2011) ในการที่จะขับเคลื่อน เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน/หมู่บ้าน ในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงาน ภาครัฐกับชุมชน โดยสิ่งสำคัญของการพัฒนาการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนบนฐานของการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในพื้นที่ไปสู่กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาร่วมกันของชุมชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะสามารถเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนบนเงื่อนไขของการใช้ข้อมูลบริบทของแต่ละพื้นที่ อย่างเหมาะสม เพราะการมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมพัฒนานั้น การมีส่วนร่วม จะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดระบวนการพัฒนา ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นได้ทั้งวิธีการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้วย (Khumkainam, 2007)

คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ประชาชนในชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนของตนในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและในแต่ละด้านเป็นอย่างไรบ้าง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างไรบ้าง อีกทั้งมีผลจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดผลการพัฒนาชุมชนในด้านใดบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะใด เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความ “อยู่เย็น เป็นสุข”ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยการศึกษาทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาตามกรอบตามแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ โคเฮน และอัพฮอฟ (Cohen and Uphoff) ประกอบด้วยกรอบแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรต้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาการเข้าอาศัยอยู่ในชุมชน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานภาพในชุมชนและการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน

2) ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มี 4 ด้าน ของ โคเฮน และอัพฮอฟ Cohen and Uphoff (1980) ได้แก่

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ในการทำวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 250 ครัวเรือน

2) กลุ่มตัวอย่าง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 250 ครัวเรือนโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้นำครัวเรือนที่เป็นตัวแทนในการศึกษา จำนวน 152 ตัวอย่าง ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

4. ขอบเขตด้านสถานที่ พื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือ ชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัย (Research Results)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.63 และมี 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 กับด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา รายด้าน 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากรายข้อจากคำถามทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและนำเสนอปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.63 และเมื่อพิจารณาจากรายข้อจากคำถามทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 7 ข้อและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยประเด็น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “ท่านมีส่วนร่วมในการคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการพัฒนาชุมชนดำเนินกิจกรรมที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 และเมื่อพิจารณา จากราย ข้อจากคำถามทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 6 ข้อและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.63 และเมื่อพิจารณา จากราย ข้อจากคำถามทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ข้อและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในงานด้านการพัฒนาชุมชน เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับชุมชน” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ "ท่านมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือให้องค์กรอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานพัฒนา" มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ปัญหา อุปสรรค มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เนื่องจาก ประชาชนในชุมชนโดยมากประกอบอาชีพเกษตรและต่างมีภาระหน้าที่ การงานอยู่ทำให้โอกาสที่สมาชิกในชุมชนจะมีเวลาได้พบปะกันน้อย และบทบาทการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นประชาชนกลุ่มคนอายุ 40-60 ปี มากกว่าเยาวชน เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้มีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่า สำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของเวลา องค์การบริหารส่วนตำบลจึงได้กำหนดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกเดือน โดยกำหนดไว้ในช่วงอาทิตย์แรกของเดือน และกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ก็มีการประชุมสมาชิกในกลุ่มทุกเดือน เช่นกัน ส่วนกำหนดเวลานั้นอยู่ที่ความพร้อมของสมาชิกส่วนมากจะกำหนดในช่วงเย็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิก มีส่วนร่วมรับรู้ เสนอแนะ และนำข้อมูล ข่าวสาร ผ่านเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน /โครงการที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา และรับข้อมูลข่าวสาร ผ่านเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม สร้างจิตสานึกรักชุมชนร่วมกัน รวมถึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกช่วงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรม หรือแสดงความต้องการผ่านกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงมีการรายงานปัญหาหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดาเนินงาน พบว่า ปัญหา อุปสรรค ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวในส่วนนี้ เป็นแต่เห็นด้วยกับแนวความคิด แนวทางการดำเนินงานของผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่ม และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมดำเนินงานในบางกิจกรรมไม่เพียงพอ สำหรับข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดกิจกรรมหรือเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกลุ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออกหรือความคิดริเริ่มต่าง ๆ ตลอดถึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการจัดโครงการ /กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมีการสนับสนุนหรือส่งเสริมการรวมกลุ่มทำกิจกรรมโดยมีการระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน คน ทรัพยากรธรรมชาติ วัสดุ อุปกรณ์ที่อยู่ในหมู่บ้านเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นถิ่นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมี

เวทีให้ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิความรู้ในชุมชน มีความเชี่ยวชาญสามารถด้านต่าง ๆ ในชุมชนมาถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาของชุมชนให้แก่ประชาชนและเยาวชน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ปัญหา อุปสรรค ประชาชนบางกลุ่มมองเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นตัวเงิน มากกว่าสิ่งอื่นที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชนในด้านอื่น ๆ จึงมองว่าการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมไม่สามารถสร้างรายได้แก่ตนเองได้เพียงพอและเสียเวลาในการประกอบอาชีพ สำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และกระตุ้นความสนใจ ร่วมถึงแสดงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนประโยชน์ที่จะเกิดแก่ชุมชนมากกว่าตัวเงิน เช่น ความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจ โดยมีสื่อกลางประสานให้ประชาชนในชุมชนเรียนรู้การทำงานร่วมกันเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้รับผลจากกระทำของตนเองหรือจากการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวิเคราะห์ การกำหนดงบประมาณและจัดทาแผนงาน /โครงการต่าง ๆ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการดำเนินการของแผนงาน / โครงการร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้ศึกษา พัฒนาวิสัยทัศน์จากการเยี่ยมชมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จหรือที่ประชาชนในชุมชนสนใจเพื่อได้นำมาปรับปรุง พัฒนาใช้ในชุมชนของตน

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ปัญหา อุปสรรค ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ระบบ ระเบียบที่ชัดเจน สำหรับข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามความเร่งด่วนในการพัฒนาชุมชน รวมถึงควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเพื่อค้นหาปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง ในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และตรงประเด็นความต้องการ รวมถึง การรับฟังการแถลงผลการดำเนินงานและให้ข้อเสนอในโครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากประชาชนไปปรับปรุงให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่ออภิปรายผลตามรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากเหมือนกันทั้งหมด เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์กับด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 ดั้งนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนบ้านหญ้าคา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้แก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน การรวมกลุ่มทำให้ง่ายต่อการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ ตลอดถึงให้ข้อมูลแก่สมาชิกในชุมชนผ่านการสื่อสารภายในกลุ่ม ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้ รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทั้งการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชน รวมถึงการรับทราบนโยบาย และการปฏิบัติงาน แผนงาน งบประมาณ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้านและระดับกลุ่ม เป็นประจำ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชาชนในชุมชน จะสะท้อนให้เห็นความต้องการและเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น ประชาชนได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ จากสมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในชุมชน จึงทำให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการส่วนร่วมต่อการดำเนินงานในกิจกรรมและโครงการของชุมชนเป็นอย่างมาก เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นไปตามแผนและโครงการ ต่าง ๆ ทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อประชาชน ในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ล้วนออกมาจากความต้องการของประชาชนในชุมชนเอง ผลของกิจกรรมหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน ตรงตามความต้องการคือ ตรงประเด็นที่ต้องการ และอีกประเด็นที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเองเนื่องจาก ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนากร หรือผู้มีส่วนในการผลักดัน แผนการพัฒนาชุมชนต่างให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน มีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกเดือน เพื่อเป็นเวทีให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ กิจกรรม หรือประเมินผลของโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการแล้ว เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประเด็นปัญหา ความต้องการของประชาชน และเพื่อหาทางออกในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัย จึงทำให้ทราบว่า ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านหญ้าคา โดยภาพรวมในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับที่มาก ผลมาจากการมีการร่วมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน และผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน ต่างให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ๆ ด้านเริ่มตั้งแต่การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ตลอดถึงการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำกลุ่ม หรือพัฒนากร มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้นคือ หาตลาดให้ เพื่อสร้างรายได้หรือมูลค่าสินค้าที่กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ได้ผลิตขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นการแสดงผลงานของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่สนใจในผลงานการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้จากผลงานผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างการพัฒนาชุมชนด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำกลุ่ม หรือพัฒนากร มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้นคือ หาตลาดให้ เพื่อสร้างรายได้หรือมูลค่าสินค้าที่กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ได้ผลิตขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นการแสดงผลงานของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่สนใจในผลงานการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้จากผลงานผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างการพัฒนาชุมชนด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง (References)

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2558). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ทนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. (2550). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.** คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) . กรุงเทพฯ : บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.

Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). “Participation’s Place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity”. **World Development**. 8(3).

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970, Autumn). “Determining Sample Size for Research Activities”. **Educational and Psychological Measurement.** 30(3) : 607-610.

Translated Thai References

Khumkainam, T. (2007). **Principles of Community Development and Rural Development.** Faculty of Humanities and Social Sciences Khonkaen University. [In Thai]

Office of the National Economic and Social Development Board. (2008). **Sufficiency Economy Philosophy into Practice**. Bangkok: Phet Rung Printing Co., Ltd. [In Thai]

Office of the National Economic and Social Development. (2011). **Learn Sufficiency Economy**. 2nd edition, Bangkok. Petch Rung Printing Co., Ltd. [In Thai]

Summary of National Economic and Social Development Plan No. 11 (2012-2016). Bangkok: Petch Rung Printing Co., Ltd. [In Thai]

Subcommittee on Sufficiency Economy Driving (2015). **What is a Sufficiency Economy**. 2nd edition, Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. [In Thai]